

Μάχη για τη διατλαντική συμφωνία εμπορίου

Υπέρμαχοι και πολέμοι διασταυρώνουν τα ξίφη τους για την ελεύθερη διακίνηση προϊόντων και υπηρεσιών σε ΗΠΑ και Ε.Ε.

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΠΕΡΝΑΡΑΚΟΥ**

Οι διαπραγματεύσεις για την ολοκλήρωση της Διατλαντικής Συμφωνίας Εμπορίου και Επενδύσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ΗΠΑ (TTIP) συνεχίζονται παρά τις κοινωνικές αντιδράσεις και τις σοβαρές ενστάσεις που διατυπώνονται από Ευρωπαίους ηγέτες, όπως ο Γάλλος πρόεδρος Φρανσουά Ολάντ και επτά υπουργοί Εμπορίου της Ε.Ε. Η Κομισιόν, η Γερμανίδα καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ και ο Αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα ανυπερβήτως στήριζαν τη συμφωνία. Στόχος της είναι η άρση των εμποδίων στη διεξαγωγή των εμπορικών συναλλαγών, το να καταστούν ελκυστικότερες οι επενδύσεις, η διευκόλυνση της πρόσβασης στις αγορές και η μείωση των δασμών. Πάντως, η επιδίωξη να ολοκληρωθεί η TTIP επί προεδρίας Ομπάμα δεν είναι εφικτή. Επιπλέον, ερωτήματα τίθενται και για τη συνέχιση της. Αμφότεροι οι υποψήφιοι των αμερικανικών εκλογών, Χίλαρι Κλίντον και Ντόναλντ Τραμπ, έχουν επιφυλάξεις ως προς το διεθνές εμπόριο.

Χωρίς εμπόδια

Οι δασμοί είναι ήδη πολύ χαμηλοί, οπότε το βάρος πέφτει στην άμβλυση των ρυθμίσεων, οι οποίες ανακόπτουν την ελεύθερη διακίνηση προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Εκεί γίνεται και ο προβληματισμός κατά πόσον η «ομογενοποίηση» ρυθμίσεων, ελέγχων και προδιαγραφών μεταξύ των δύο εταίρων ισοδυναμεί με έκπτωση, διακυβευοντας κεκτημένα δικαιώματα και αυστηρές προστατευτικές νομοθεσίες ανθρώπων και φυσικού περιβάλλοντος. Με το σκεπτικό

Κομισιόν, Μέρκελ και Ολάντ τάσσονται υπέρ - Στον αντίποδα ενστάσεις διατυπώνουν ο Ολάντ και επτά υπουργοί Εμπορίου της Ε.Ε.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ - ΚΑΝΑΔΑΣ

Οι επιπτώσεις της ευρωκαναδικής συμφωνίας εμπορίου και επενδύσεων (CETA)

ΑΠΩΛΕΙΑ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Έως το 2023 θα χαθούν...

ΣΥΜΠΙΞΗ ΜΙΣΘΩΝ
Οι εργαζόμενοι έως το 2023 θα στερθούν αυξήσεις έως...

ΣΥΡΡΙΚΝΩΣΗ ΑΕΠ
Απώλειες στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας κατά...

ΑΠΩΛΕΙΑ ΚΑΘΑΡΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
Έντονες ανταγωνιστικές πιέσεις από διεθνείς επενδυτές και μειωμένες δυνατότητες υποστήριξης εθνικών επενδύσεων και εγκύριας παραγωγής.

ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΡΟΩΝ ΕΝΤΟΣ Ε.Ε.
Βελτίωση εμπορικού ισοζυγίου σε Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία εις βάρος άλλων χωρών Ε.Ε.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ - ΗΠΑ

Ο μεγαλύτερος όγκος εμπορίου παγκοσμίως βρίσκεται μεταξύ ΗΠΑ και Ε.Ε. (TTIP)

ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΤΩΝ ΗΠΑ
Συνολικός όγκος εμπορίου, 2014

Ε.Ε.	ΔΙΣ.ΕΥΡΩ	ΜΕΡΙΔΙΟ
Ε.Ε.	507,6	17,5%
Καναδάς	481,8	16,6%
Κίνα	430,8	14,9%
Μεξικό	389,9	13,5%
Ιαπωνία	146,5	5,1%

ΣΥΝΟΛΟ €1,9 τρισ.

ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΤΗΣ Ε.Ε.
Συνολικός όγκος εμπορίου, 2014

ΗΠΑ	ΔΙΣ.ΕΥΡΩ	ΜΕΡΙΔΙΟ
ΗΠΑ	517,2	15,3%
Κίνα	466,8	13,8%
Ρωσία	284,6	8,4%
Ελβετία	237,0	7,0%
Νορβηγία	137,0	4,0%

ΣΥΝΟΛΟ €1,6 τρισ.

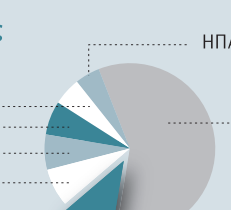
Οι δύο όψεις των εμπορικών συμφωνιών

Οι εμπορικές συμφωνίες τις οποίες συνάπτει η Ε.Ε. με τον Καναδά και τις Ηνωμένες Πολιτείες αποσκοπούν στην άρση όσων παρεμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση προϊόντων και υπηρεσιών, στην προώθηση στην επένδυση, στη βελτίωση της πρόσβασης για τις ευρωπαϊκές ΜμΕ και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Ωστόσο, εγείρουν και ερωτήματα σχετικά με το κατά πόσον τα οφέλη θα είναι για όλους και αν θα επηρεάσουν δυσμενώς το περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων και τα δικαιώματα των εργαζομένων.

Από την ελληνική σκοπιά...

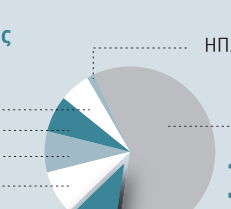
ΕΞΑΓΩΓΕΣ Ελλάδα
Μερίδιο %, 2015

Βουλγαρία	5,2%
Κύπρος	6,0%
Τουρκία	6,6%
Γερμανία	7,3%

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ Ελλάδα
Μερίδιο %, 2015

Κίνα	5,9%
Ιράκ	6,9%
Ρωσία	7,8%
Ιταλία	8,3%

ΠΗΓΕΣ: Ινστιτούτο Παγκόσμιας Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Tufts, Βοστώνη, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Handelsblatt, Eurostat, Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών της Κολωνίας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ότι οι ΗΠΑ εν γένει έχουν πιο χαλαρό πλαίσιο, το οποίο διέπει τις οικονομικές τους δραστηριότητες -όπως συμβαίνει, λόγω χάριν, στα δικαιώματα των εργαζομένων-, η κοινωνία πολιτών, το οικολογικό κίνημα, επιπτώσεις και ακαδημαϊκοί έχουν αντιταχθεί στην TTIP, όπως και στην αντίστοιχη που υπέγραψε η Ε.Ε. με τον Καναδά (CETA). Η CETA αναμένεται να υπογραφεί στην κοινή σύνοδο τους στις 27 Οκτωβρίου και εφόσον έχει τη συγκατάθεση και των 28 κρατών-μελών της Ε.Ε. Τι σημαίνει, όμως, στην πράξη κατάργηση εμποδίων; «Τα στρεϊδιά δεν μπορούν να εξαχθούν προς τις ΗΠΑ», επισημαίνει η δρ Γκαλίνα Κόλεφ, επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας μακροοικονομικής ανάλυσης και οικονομίας του Ινστιτούτου Οικονομικών Ερευνών της Κολωνίας. «Στην Ε.Ε. εξετάζουμε τα στρεϊδιά, ώστε να μην έχουν βακτήρια, ενώ στις ΗΠΑ εξετάζονται τα υδάτα, στα οποία εκτρέφονται. Επιπονητικά οι δύο μέθοδοι είναι ισότιμη αξιόπιστες. Με την TTIP οι Γάλλοι και οι Ιρλανδοί παραγωγοί στρεϊδιών θα περνούν πλέον τον έλεγχο της Ε.Ε. και θα εξαγωγήν απευθείας στις ΗΠΑ».

Οι πολέμοι αμφοτέρων των συμφωνιών προοπίουν στην Ε.Ε. και την έλλειψη διαφάνειας και εννημέρωσης - σε έγγραφο της Κομισιόν στα τέλη του 2014, λόγω χάριν, αναφερόταν πως «οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι είναι ευπρόσδεκτοι να διαβάσουν τα εγκριθέντα από την TTIP κείμενα στις αμερικανικές προεδρίες σε προγραμματισμένες ημέρες κατόπιν ραντεβού».

Θεωρούν, ακόμα, πως οι CETA και TTIP εξυπηρετούν κυρίως τις πολυεθνικές, αγνοούν την ισχύ του εθνικού δικαίου και το δημόσιο συμφέρον, όταν θίγονται οι διεθνείς επενδυτές και ενεργοποιείται ο δικαστικός μηχανισμός επίλυσης διαφορών (Σύστημα Επενδυτικών Δικαστηρίων/Investment Court System), αφήνουν «παραθυράκια» για τους γενετικές τροποποιημένους οργανισμούς με το επικείμενο της προστασίας των πατεντών, παρατείνουν τη διάρκεια τους στα φάρμακα, δυσχεραίνονται την παραγωγή γενοσήμων. «Οι ανησυχίες για τις επιπτώσεις της TTIP σχετίζονται μεταξύ άλλων με την επιδείνωση των προδιαγραφών για την ασφάλεια τροφίμων, το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων, τη χαλάρωση των ρυθμίσεων για τον χρηματοπιστωτικό κλάδο, την απώλεια θέσεων εργασίας, την πιθανή ιδιωτικοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών και το ICS», παρατηρεί ο δρ Δημήτρης Ντούλος, αναπλ. καθηγητής Οικονομικών στο Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος - Deree.

«Παράλληλα, όμως, υπάρχουν και δυναμικά οφέλη για επιχειρήσεις και καταναλωτές με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, τη βελτίωση του ανταγωνισμού και της ποιότητας υπηρεσιών και αγαθών, την καλύτερη πρόσβαση των ΜΜΕ της Ε.Ε. στις ΗΠΑ, τον περιορισμό της γραφειοκρατίας και, βάσει ορισμένων υπολογισμών, ένα επιπλέον ετήσιο εισόδημα 545 δολ. ανά νοικοκυριό στην Ε.Ε.».

Μοντέλο η εμπορική σχέση Ευρώπης - Καναδά

Προάγγελος και «προθέρμανση» για τη Διατλαντική Συμφωνία (TTIP) θεωρείται η συμφωνία μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Καναδά (CETA). Καθόλου τυχαία ο Γερμανός υπουργός Οικονομίας Ζίγκμαρ Γκάμπριελ, ο οποίος έχει εκφράσει σθεναρά τις αντιρρήσεις του για την TTIP (ειδικά ενόψει των εκλογών του 2017), επισημαίνει τα εξής: «Η ολοκλήρωσή της θα σήμαινε πως η Ουάσιγκτον αποδέχθηκε τα αιτήματα των Βρυξελλών, όπως έπραξε προηγουμένως και η Οτάβα». Η ευρωκαναδική συμφωνία αποσκοπεί στη μείωση κατά 98% των δασμών, την εναρμόνιση των ρυθμιστικών πλαισίων των δύο εταίρων, τη λήψη μέτρων για τη βιώσιμη ανάπτυξη στο πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών και των επενδύσεων, την πρόσβαση στις δημόσιες προμήθειες και τη θεμοθέτηση του Συστήματος Επενδυτικών Δικαστηρίων (ICS).

Το ICS χρησιμοποιείται πρώτη φορά και συνιστά βελτιωμένη εκδοχή του παλαιότερου ISDS (Investor - to - state - dispute - settlement). Σύμφωνα με ανακοίνωση του ελληνικού υπουργείου Οικονομίας, η Ε.Ε. ενέταξε στην CETA την προστασία των δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών, το δικαίωμα επανεθνικοποίησης ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων κοινής ωφελείας (π.χ. υπηρεσίες ύδρευσης), τη διατήρηση υψηλών προδιαγραφών για την προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος, καθώς και την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων σύμφωνα και με τα

πρωτότυπα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Επιπροσθέτως, η CETA αναγορεύει την ΠΠΕ, την Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη. Προϊόντα όπως το ροκφόρ, οι ελιές Καλαμών και το βαλσαμικό της Μοδένας θα αναγνωρίζονται ότι φέρουν την ΠΠΕ όταν εισάγονται από τον Καναδά.

Πάντως, η Κομισιόν θεωρεί πως στην CETA το σύστημα επίλυσης διαφορών κρατών-επενδυτών με τη θέσπιση ενός δημοσίου δικαστηρίου είναι δικαιότερο, λειτουργεί με διαφάνεια και δεν επιπονητικά τις εθνικές αρχές να νομοθετούν για το δημόσιο συμφέρον υπό το πρίσμα δυναμικών αντιδικιών τους με επενδυτές. Ωστόσο η υπόθεση εργασίας που γεννά μεγάλες ανησυχίες για το πως θα εξελιχθεί αυτό το σύστημα, είναι της καπινοβιομηχανίας Philip Morris. Η εταιρεία το 2011 στράφηκε κατά του δημόσιου του Αυστραλίας, ισχυριζόμενη ότι η νομοθεσία υπέρ της δημόσιας υγείας με την απαγόρευση αναγραφής

της επωνυμίας της εταιρείας στο πακέτο των τσιγάρων παραβιάζει τις υποχρεώσεις του κράτους προς αυτήν. Η Αυστραλία είχε την τύχη να κερδίσει την υπόθεση. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Εμπορίου, Σεσίλια Μάλμετρι, χαρακτήρισε «τοξικό» το ακρωνύμιο ISDS, ενώ ο ειδικευμένος στα ανθρώπινα δικαιώματα στον ΟΗΕ, Αλφρέντ ντε Ζαγιάς, απαίτησε την απόσυρση αμφοτέρων των ISDS και ICS ως μηχανισμών που στρέφονται «συνθήκων κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Πού βρίσκεται η TTIP
Ο τελευταίος 15ος γύρος διαπραγματεύσεων για την TTIP διεξήχθη την περασμένη εβδομάδα. Όπως ανέφεραν οι επικεφαλής διαπραγματευτές Ιγνάσιο Γκαρσία Μπέθρορο από την Ε.Ε. και Νταν Μαλάιτι από πλευράς των ΗΠΑ, σημειώθηκε πρόοδος στην αυτοκινητοβιομηχανία, τα φάρμακα και τις ιατρικές συσκευές, ενώ πόρρω απέχουν οι δύο πλευρές στο σύστημα επενδυτικών δικαστηρίων, στα γεωργικά προϊόντα και στις δημόσιες προμήθειες. Οι Βρυξέλλες θέλουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε έργα υποδομών για οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα, καθώς και αεροδρόμια στις Ηνωμένες Πολιτείες. Εντούτοις, στο ακανθώδες αυτό ζήτημα θεωρείται αδύνατον να επέλθει συμβιβασμός σε χρονιά προεδρίας εκλογών. Στα δε γεωργικά προϊόντα, τώρα, οι ΗΠΑ επιδιώκουν πλήρη κατάργηση δασμών, κάτι το οποίο προσρούει στις

* Σχίζηση για την TTIP συνδιοργανώθηκε από το ίδρυμα Konrad - Adenauer - Stiftung στην Ελλάδα και το Τμήμα Διεθνών Επικ. Σπουδών του Deree. Συμμετείχαν η δρ Γκαλίνα Κόλεφ του Ινστ. Οικ. Ερευνών της Κολωνίας και οι καθηγητές του Deree, Δημήτρης Ντούλος και Άννα Βιοβίτζη.

ΑΝΑΛΥΣΗ Του **PETER S. GOODMAN / THE NEW YORK TIMES**

Η οργή των «χαμένων» της παγκοσμιοποίησης

Όσα χρόνια τα πλοία διασχίζουν τις θάλασσες, εργάτες σαν τον Πάτρικ Ντάουζερς έχουν συνδέσει την τύχη τους με το εμπόριο. Είναι λιμενεργάτες στο μεγαλύτερο λιμάνι της Ευρώπης, το Ρότερνταμ. Με βάση το εισόδημά του ανήκει σίγουρα στην ολλανδικά μεσαία τάξη. Τελευταία, όμως, ο κ. Ντάουζερς έχει αρχίσει να θεωρεί το παγκόσμιο εμπόριο εχθρό. Ο εργοδότης του, η δανική Maersk Group, έχει εμπλακεί σε άγρια μάχη ανταγωνισμού ανά τον κόσμο. Ο κ. Ντάουζερς βλέπει τις εταιρείες μεταφορών να αντικαθιστούν τους Ολλανδούς φορτηγατζήδες με Ανατολικοευρωπαίους, αποκαίεται παλιούς συναδέλφους που βγαίνουν πρόωρα στη σύνταξη, καθώς ρομπότ παίρνουν τις θέσεις τους. Στη διάρκεια των τελευταίων 30 χρόνων ο αριθμός των μελών στο σωματείο του έχει μειωθεί από τις 25.000 στις 7.000. «Περισσότερο παγκόσμιο εμπόριο είναι καλό πράγμα

εάν πάρουμε ένα κομμάτι από την πίτα. Αυτό είναι το πρόβλημα. Δεν παίρνουμε το κομμάτι μας από την πίτα», λέει ο κ. Ντάουζερς.

Πολύ πέρα από τα λιμάνια της Βόρειας Θάλασσας τέτοια παράπονα αποτελούν πλέον το υπόβαθρο για την όλο και πιο έντονη απόρριψη του ελεύθερου εμπορίου. Για γενιές, οι βιβλιοθήκες είναι γεμάτες με βιβλία οικονομικών που ορθώς υπόσχονταν ότι το παγκόσμιο εμπόριο αυξάνει τον πλούτο των χωρών μέσω των πτώσεων των τιμών, της αύξησης των μισθών και της ανάπτυξης. Στην Ασία, στην Ευρώπη και στην Αμερική κυβερνήσεις κάθε ιδεολογικής απόκρουσης έχουν επικεντρωθεί στο εμπόριο ως κινητήριο οικονομική δύναμη. Όμως το εμπόριο δεν διασφαλίζει ότι τα οφέλη θα μοιραστούν δίκαια. Ανά τον βιομηχανικό κόσμο το μεγάλο κομμάτι από τα κέρδη του εμπορίου έχει καταλήξει στους πλούσιους. Οι συ-

Εκατοντάδες χιλιάδες εργάτες έχουν μείνει άνεργοι εξαιτίας των εισαγωγών από χώρες με φθινό εργατικό δυναμικό.

νηθισμένοι εργάτες έχουν υποστεί τα κόστη και έχουν πληγεί από την ανεργία και την οικονομική αβεβαιότητα. Οι πολιτικοί και οι κεντρικοί τραπεζίτες, ποιοί στη νεοφιλελεύθερη οικονομική φιλοσοφία, είχαν πιστέψει τη θεωρία ότι οι αγορές θα ενίσχυαν το κοινωνικό κράτος. Έτσι απέτυχαν να σχεδιάσουν μέτρα για τα προβλήματα που συνόδευσαν τα κέρδη του εμπορίου.

Όταν εκατομμύρια εργάτες έχασαν

τη δουλειά τους εξαιτίας του ανταγωνισμού από το εξωτερικό, οι κυβερνήσεις δεν έλαβαν μέτρα που θα μπορούσαν να αμβλύνουν το χτύπημα. Το αποτέλεσμα είναι η κοκλάζουσα οργή να ανατρέψει την πολιτική κατάσταση στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ. Στην Αμερική ο υποψήφιος των Ρεπουμπλικανών για το αξίωμα του προέδρου εκμεταλλεύτηκε την οργή κοινοτήτων που έχουν πληγεί από το κλειστό εργοστάσιο και απορρίπτεται το εμπόριο με την Κίνα και με το Μεξικό ως θανάσιμη απειλή για την ευημερία των Αμερικανών. Στη Βρετανία η απόφαση για έξοδο από την Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν εν μέρει απόρριψη της καθεστειακής τάξης από εργάτες οι οποίοι κατηγορούν το εμπόριο για τη μείωση του εισοδήματός τους. Ανά την Ε.Ε. λαϊκίστικα κινήματα κερδίζουν απήχηση και αποτελούν την οργισμένη απάντηση στην παγκοσμιοποίηση, θέτοντας εν αμφι-

βόλω το μέλλον σημαντικών εμπορικών συμφωνιών, όπως αυτών με τις ΗΠΑ και τον Καναδά. Η αντίδραση κατά του ελεύθερου εμπορίου εκκολάπτεται επί χρόνια και έχει πλέον λάβει εκρηκτικές διαστάσεις εξαιτίας των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η παγκόσμια οικονομία. Επειτα από χρόνια επενδυτικής μανίας και χρηματοπιστωτικών μηχανορραφιών που ενίσχυαν την απασχόληση, οι παλιές τακτικές πλέον δεν αποδίδουν αποκαλύπτοντας τα ήδη υπάρχοντα επί χρόνια προβλήματα που προκαλεί το ελεύθερο εμπόριο.

Δεν ήταν το εμπόριο αυτό που προκάλεσε την επιβράδυνση της παγκόσμιας ανάπτυξης. Αντιθέτως αυτό έχει δημιουργήσει την ανάπτυξη που εξακολουθεί να υπάρχει. Ωστόσο η διαβρωτική οικονομική στασιμότητα δεν έχει αφήσει ανέπαφο σχεδόν κανένα καταφύγιο για όσους έχουν πληγεί από την παγκοσμιοποίηση. Το μέγεθος του πλήγματος

που έχουν υποστεί οι «χαμένοι» από το ελεύθερο εμπόριο έχει ενισχύσει τη διάβρωση της πίστης πως το εμπόριο αυξάνει την ευημερία. Ισχυρός σκεπτικισμός έχει καταλάβει ορισμένες από τις πλέον ισχυρές εμπορικές δυνάμεις όπως τις ΗΠΑ, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Ιαπωνία. Όμως τα οικονομικά στοιχεία λένε μια διαφορετική ιστορία. Όσοι εργάζονται σε εξαγωγικούς τομείς της οικονομίας έχουν υψηλότερους μισθούς απ' όσους εργάζονται σε τομείς που απευθύνονται στην εσωτερική αγορά. Τα πιο φτωχά νοικοκυριά έχουν κερδίσει από την πτώση των τιμών σε βασικά αγαθά. Όμως ο φόβος και η οργή για το ελεύθερο εμπόριο είναι καλά δικαιολογημένοι. Πάρα πολλοί εργάτες έχουν μείνει άνεργοι εξαιτίας των εισαγωγών από χώρες με φθινό εργατικό δυναμικό. Ταυτόχρονα ο αυτομητισμός έχει εξελιχθεί σημαντικά οδηγώντας σε νέες απώλειες σε θέσεις εργασίας.